

retfærdige, men det skal erkendes, at vor civile Retspleje har lidt af en stor Kræftskade, dens overordentlige Langsomhed; men dette Onde er vi ganske kommet ud over ved den Reform, som er foretaget siden 1910 af Domstolene med Tilslutning af Sagførerne. Det er maaske endnu ikke gaaet op for den almindelige Bevidsthed, at Forholdet er saaledes, men det er saaledes. Jeg skal tillade mig til Belysning heraf at henvise til de Beretninger om Sagernes Fremme, som aarlig udsendes af Justitiarius i den kongelige Landsover- samt Hof- og Stadsret, den af alle Retterne, som har langt det største Virkeomraade. Der opgives for hvert Aar, hvor mange Sager der i Aarenes Løb er kommet til, og hvor mange Sager der ved Aarets Udlob endnu verserer for Retten. Statistikken lyder saaledes: I 1911 kom der 17,457 nye Sager til, ved Aarets Udgang henstod 817 Sager, i 1912 kom der 18,731 nye Sager til, ved Aarets Udgang henstod 865, for 1913 er Tallene henholdsvis 18,038 og 938, for 1914 17,511 og 605 og endelig for 1915 16,359 og 439. Disse Tal viser dog, at det maa gaa endogsaa meget hurtigt, og jeg tror at turde sige, at Tendensen væsentlig er den samme ogsaa ved Retterne ude i Landet. Saa vidt som jeg har kunnet indhente Oplysninger, og jeg har bestræbt mig for at skaffe mig de Oplysninger, jeg har kunnet, tror jeg ogsaa at turde sige, at man nu ikke i andre Lande paa nogen Maade faar sine Retstrætter hurtigere afgjort end her i Landet. Forholdet er sikkert ogsaa det — og det vil jo ærede Medlemmer, der kommer fra forskellige Dele af Landet, utvivlsomt give mig Ret i —, at vor nuværende Retspleje nyder stor og almindelig Tillid. Det gælder ikke blot de højere kollegiale Retter, som navnlig har deres Sæde i København, men det gælder sikkert ogsaa den lokale Retspleje ude paa Landet, som leveres af Byfogder, Herredsfogder og Birkedommere. Jeg tror, at Retsplejen overalt mødes med den største Tillid, og det er sikkert saa, at der ikke omkring i Landet føles nogen stærk Trang til en gennemgribende Forandring. Og naar en saadan Trang ikke er til Stede, vil det altid være noget betænkeligt at skride til en gennemgribende Forandring. Retsplejen er nøje sammenyokset med Folkets hele Liv, og det er altid en alvorlig Sag at foretage en radikal Forandring paa dette Omraade.

Af, hvad jeg her har sagt, vil ærede Medlemmer forstaa, at mit Ideal af en Retsreform vilde være, at man gennemførte en gennemgribende Reform paa Straffe-

retsplejens Omraade med Anklageproces, men uden Nævninger, medens man derimod paa det civile Retsomraade indskrænkede sig til en Reform paa det bestaaendes Grundlag. Det forekommer mig, at det i og for sig kunde være saa meget mere betænkeligt at foretage et almindeligt Brud med den bestaaende Ordning, som det maa erkendes og nu er blevet oplyst baade af den højtærede Minister og af den ærede foregaaende Taler (Nygart), at Reformen jo vil koste overmaade mange Penge. Navnlig under de nuværende Forhold, hvor baade Statens og dens enkelte Borgeres økonomiske Forhold er saa overordentlig vanskelige, har det sin store Betænkelighed at skride til nye store Udgifter. Og man kan heller ikke bortse fra, at foruden hvad en Reform vil koste Statskassen, vil den uden al Tvivl blive ret kostbar for Borgerne, som skal føre Proces, idet der navnlig ikke kan være nogen Tvivl om, at Sagførersalærerne vil stige endogsaa meget betydeligt ved Reformen. At Reformen saavel af denne som af mange andre Grunde er særdeles ønskelig for Sagførerne, er en Sag for sig, men det kan jo ikke være afgørende for dette høje Ting.

Hvis jeg nu altsaa mente, at vi stod frit i denne Sag, saa vilde jeg selvfølgelig virke for det, som er mit egentlige Ideal, men jeg erkender, at vi staar ikke frit, og det afgørende er, at vi jo ikke nu skal til at overveje, om vi ønsker en Retsreform, men vi har en Retsreform, som er vedtaget endogsaa to Gange. Hvis man nu ikke vil tage det nu foreliggende Lovforslag, tror jeg derfor ikke, at der kan være Spørgsmaal om at begynde Arbejdet forfra, det er noget, man maa bortse fra. Der kunde kun blive Spørgsmaal om en af to Muligheder: enten vilde Reformen af 1909 blive sat i Kraft, eller vi vilde forlænge den usikre Tilstand, som nu har bestaaet i 7 Aar, hvor vi har en vedtaget Lov, som blot endnu ikke er traadt ud i Livet.

Det første Alternativ: at sætte Reformen af 1909 i Kraft, vilde jeg betragte som overordentlig uheldigt. Reformen af 1909 hviler gennemgaaende paa halve Standpunkter. Skal vi have en virkelig Retsreform, saa foretrækker jeg langt den klare, konsekvente Gennemførelse af Synspunkterne, som vi har i de nu foreliggende Lovforslag.

Og hvad angaar det andet Alternativ: en Forlængelse af den nu bestaaende Tilstand, saa tror jeg ogsaa, at det vilde være ikke blot uheldigt, men ogsaa ganske uholdbart, det vilde dæmme op for enhver